Europa-Parlamentet
2019-2024

Udvalget om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender
Udvalget om Kvinders Rettigheder og Ligestilling

2020/2035(INL)

20.5.2021

UDKAST TIL BETÆNKNING

med henstillinger til Kommissionen om bekæmpelse af kønsbaseret vold: cybervold
(2020/2035(INL))

Udvalget om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender
Udvalget om Kvinders Rettigheder og Ligestilling

Ordførere: Sylwia Spurek, Elissavet Vozemberg-Vrionidi

(Initiativ – forretningsordenens artikel 47)
(Fælles udvalgsprocedure – forretningsordenens artikel 58)

(Forslagsstillere: Sylwia Spurek, Elissavet Vozemberg-Vrionidi)

PR_INL

INDHOLD

Side

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING 3

BILAG TIL FORSLAGET TIL BESLUTNING: HENSTILLINGER TIL KOMMISSIONEN VEDRØRENDE INDHOLDET I DET ANMODEDE FORSLAG OM BEKÆMPELSE AF KØNSBASERET VOLD: CYBERVOLD 7

BEGRUNDELSE.....10

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING

med henstillinger til Kommissionen om bekæmpelse af kønsbaseret vold: cybervold (2020/2035(INL))

Europa-Parlamentet,

– der henviser til artikel 2 og artikel 3, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Union,

– der henviser til artikel 83, stk. 1, og artikel 225 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

– der henviser til Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, særlig artikel 7, 8, 10, 11, 12, 21, 23, 24, 25, 26 og 47,

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 5. marts 2020 med titlen "Et EU med ligestilling: strategi for ligestilling mellem mænd og kvinder 2020-2025",

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 24. juni 2020 med titlen "EU-strategi for ofres rettigheder (2020-2025)",

– der henviser til Europarådets konvention om forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet,

– der henviser til sin beslutning af 21. januar 2021 om EU's strategi for ligestilling mellem kønnene[1],

– der henviser til bestemmelserne i De Forenede Nationers retsinstrumenter på menneskerettighedsområdet, navnlig vedrørende kvinders rettigheder, og til andre FN-instrumenter vedrørende vold mod kvinder,

– der henviser til De Forenede Nationers Generalforsamlings resolutioner af 16. december 2020 om intensivering af bestræbelserne på at forebygge og bekæmpe alle former for vold mod kvinder og piger (A/RES/75/161) og om ret til privatlivets fred i den digitale tidsalder (A/RES/75/176),

– der henviser til De Forenede Nationers Menneskerettighedsråds resolution af 2. juli 2018 om fremskyndelse af bestræbelserne for at bekæmpe vold mod kvinder og piger: forebyggelse af og respons på vold mod kvinder og piger i digitale kontekster (A/HRC/38/L.6),

– der henviser til Europa-Parlamentets Forskningstjenestes undersøgelse med titlen "Combating gender-based violence: Cyber violence" (bekæmpelse af kønsbaseret vold: cybervold) (vurdering af den europæiske merværdi),

– der henviser til ligestillingsindekset fra Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem

[1] Vedtagne tekster, P9_TA(2021)0025.

Mænd og Kvinder,

– der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/29/EU af 25. oktober 2012 om minimumsstandarder for ofre for kriminalitet med hensyn til rettigheder, støtte og beskyttelse og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2001/220/RIA[2],

– der henviser til forretningsordenens artikel 47 og 54,

– der henviser til de fælles drøftelser i Udvalget om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender og Udvalget om Kvinders Rettigheder og Ligestilling, jf. forretningsordenens artikel 58,

– der henviser til betænkning fra Udvalget om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender og Udvalget om Kvinders Rettigheder og Ligestilling (A9-0000/2021),

A. der henviser til, at det første mål for EU's strategi for ligestilling mellem mænd og kvinder 2020-2025 fokuserer på at sætte en stopper for kønsbaseret vold og beskriver dette som "en af vores samfunds største udfordringer";

B. der henviser til, at vold mod kvinder og andre former for kønsbaseret vold er udbredt i EU og skal ses som en ekstrem form for diskrimination; der henviser til, at kønsbaseret vold har sine rødder i den ulige fordeling af magt mellem kvinder og mænd, i sexisme og kønsstereotyper, som har ført til mænds dominans over og diskrimination mod kvinder;

C. der henviser til, at vold mod kvinder og kønsbaseret vold kommer til udtryk og manifesterer sig på forskellige måder, som dog ikke gensidigt udelukker hinanden; der henviser til, at disse forskellige former for vold ofte er indbyrdes forbundne og uadskillelige fra offlinevold, idet de kan gå forud for, ledsage eller videreføre samme;

D. der henviser til, at cyberchikane, cyberstalking, cybermobning, trolling, hadefuld tale online, flaming, doxxing og billedbaseret seksuelt misbrug er blandt de mest almindelige former for kønsbaseret cybervold; der henviser til, at nogle medlemsstater kun har vedtaget specifik lovgivning om nogle af disse konkrete former;

E. der henviser til, at selv om der er en voksende bevidsthed om fænomenet kønsbaseret cybervold, forhindrer den manglende indsamling af udtømmende og aktuelle data og underrapportering af tilfælde af kønsbaseret cybervold en præcis vurdering af fænomenets omfang; der henviser til, at vurderingen af den europæiske merværdi vedrørende kønsbaseret vold skønner, at mellem 4 og 7 % af kvinderne i EU har oplevet cyberchikane inden for de seneste 12 måneder, mens mellem 1 og 3 % har oplevet cyberstalking;

F. der henviser til, at kvinder kan blive mål for cybervold enten individuelt eller som medlemmer af et specifikt fællesskab; der henviser til, at overlappende former for diskrimination kan forværre konsekvenserne af kønsbaseret cybervold;

G. der henviser til, at nogle kvinder, herunder politikere, kvinder i offentlige stillinger,

[2] EUT L 315 af 14.11.2012, s. 57.

bloggere og menneskerettighedsforkæmpere, er særligt påvirket af kønsbaseret cybervold og til, at dette ikke kun forvolder dem psykisk skade og smerte, men også afskrækker dem fra at deltage digitalt i det politiske, sociale og kulturelle liv;

H. der henviser til, at kønsbaseret cybervold påvirker ens mentale sundhed, den fulde udøvelse af grundlæggende rettigheder og selve demokratiet og har konsekvenser for samfundet, herunder en økonomisk indvirkning;

1. understreger, at kønsbaseret cybervold indgår i spektret af kønsbaseret vold offline, og at ingen løsningsmodel vil være effektiv, hvis denne kendsgerning lades ude af betragtning;

2. glæder sig over EU's strategi for ligestilling mellem mænd og kvinder 2020-2025, som Kommissionen har fremlagt som et redskab til at bekæmpe vold mod kvinder og kønsbaseret vold og håndtere de grundlæggende årsager hertil;

3. understreger, at covid-19-pandemien har øget risikoen for vold og overgreb i hjemmet, fordi ofrene er tvunget til at tilbringe mere tid med gerningsmændene og i højere grad er isoleret fra støttende netværk; opfordrer medlemsstaterne til at øge den hjælp, de tilbyder i form af krisecentre, hotlines og støttetjenester for at beskytte ofre og fremme rapporteringen af kønsbaseret vold;

4. understreger, at den kønsbaserede vold er tværnational i sit væsen som følge af den internationale dimension af IKT-anvendelse;

5. opfordrer medlemsstaterne til at fremme oplysningskampagner, træffe strafferetlige tiltag og specifikke politikker og programmer til forebyggelse af kønsbaseret cybervold og til at modvirke den straffrihed, gerningsmænd til sådanne handlinger nyder;

6. opfordrer indtrængende Kommissionen og medlemsstaterne til at etablere et pålideligt system til regelmæssig indsamling af statistisk opdelte og sammenlignelige data om kønsbaseret vold, herunder cybervold;

7. bemærker, at bl.a. stress, koncentrationsproblemer, angst, panikanfald, lavt selvværd, depression, posttraumatisk stresssyndrom, manglende tillid og manglende kontrolfølelse forårsaget af cybervold kan påvirke den mentale sundhed;

8. understreger, at kønsbaseret cybervold har psykologiske, sociale og økonomiske konsekvenser;

9. opfordrer medlemsstaterne til at være særligt opmærksomme på kvinder, som tilhører grupper i en sårbar position med hensyn til kønsbaseret vold, og til at udvikle særlige støttetjenester og uddannelsesprogrammer til disse specifikke grupper;

10. beklager, at kønsbaseret cybervold mindsker kvinders deltagelse i den offentlige debat, hvilket som en konsekvens undergraver Unionens demokratiske principper; beklager, at denne "tavshedseffekt" særligt har været rettet mod kvindelige aktivister, journalister og politikere med det formål at afskrække kvinder fra at deltage i det politiske liv og beslutningsprocesserne;

11. minder om, at kønsstereotyper er kernen i kønsdiskrimination og er en at de største hindringer for søgningen af kvinder og piger til IKT og digitale områder; understreger behovet for at håndtere kønsgabet i IKT-sektoren gennem uddannelse, oplysningskampagner og fremme af kvinders repræsentation i sektoren;

12. understreger behovet for at beskytte, støtte og sikre erstatning til ofre for kønsbaseret cybervold;

13. minder om, at Rådet snarest bør vedtage Unionens ratificering af Europarådets konvention om forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet ("Istanbulkonventionen") på grundlag af en bred tiltrædelse uden indskrænkninger, og advokere for dens ratifikation og hurtige og behørige gennemførelse og håndhævelse i alle medlemsstaterne; understreger, at Istanbulkonventionen er den mest omfattende internationale traktat, som adresserer de grundlæggende årsager til kønsbaseret vold i alle dens former; fremhæver, at denne opfordring ikke svækker opfordringen til at vedtage en EU-retsakt om bekæmpelse af kønsbaseret vold, men derimod komplementerer den;

14. bekræfter indstændigt sit tidligere udtrykte tilsagn om at træde op imod kønsbaseret vold og om behovet for et direktiv, som omhandler alle former for kønsbaseret vold, som den bedste måde til at sætte en stopper for samme;

15. opfordrer Rådet til at aktivere passerellebestemmelsen ved at vedtage en beslutning, som udpeger kønsbaseret vold som kriminalitet af særlig grov karakter, der har en grænseoverskridende dimension, som omhandlet i artikel 83, stk. 1, tredje afsnit, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF);

16. anmoder om, at Kommissionen snarest muligt og på grundlag af artikel 83, stk. 1, første afsnit, TEUF fremsætter lovforslag om fastsættelse af foranstaltninger til bekæmpelse af kønsbaseret cybervold, idet den følger henstillingerne i bilaget; påpeger, at forslaget ikke bør undergrave bestræbelserne for at udpege kønsbaseret vold som et nyt område af kriminalitet af særlig grov karakter, der har en grænseoverskridende dimension, som omhandlet i artikel 83, stk. 1, tredje afsnit, TEUF, eller nogen afledt retsakt om kønsbaseret vold, som Europa-Parlamentet har anmodet om i sine tidligere opfordringer;

17. pålægger sin formand at sende denne beslutning og henstillingerne i bilaget til Kommissionen og Rådet.

BILAG TIL FORSLAGET TIL BESLUTNING: HENSTILLINGER TIL KOMMISSIONEN VEDRØRENDE INDHOLDET I DET ANMODEDE FORSLAG OM BEKÆMPELSE AF KØNSBASERET VOLD: CYBERVOLD

Henstilling 1 vedrørende anvendelsesområdet for det direktiv, der skal vedtages

Direktivets mål bør være at indføre mindsteregler for definitionen af forbrydelsen kønsbaseret cybervold og hermed forbundne sanktioner, at indføre foranstaltninger til at fremme og støtte medlemsstaternes tiltag inden for forebyggelse af denne forbrydelse og foranstaltninger til at beskytte, støtte og sikre erstatning til ofrene.

Henstilling 2 vedrørende anvendelsesområde og definitioner

- Hvilke forbrydelser?

Medtagelsen af termen "edb-kriminalitet" i artikel 83, stk. 1 i TEUF kan også omfatte kriminalitet begået mod elektroniske kommunikationsnetværk eller informationssystemer eller ved at bruge dem, og grove former for online kønsbaseret vold med en grænseoverskridende dimension kan være omfattet af anvendelsesområdet for "edb-kriminalitet" i den forstand, som udtrykket er anvendt i artikel 83, stk. 1, TEUF.

Herudover kan foranstaltninger, som sigter mod at forhindre kønsbaseret cybervold og bistå ofrene, indføres på grundlag af artikel 83, stk. 1, TEUF, da de er sekundære i forhold til direktivets hovedformål.

Anvendelsesområdet bør omfatte enhver form for kønsbaseret vold, som begås, understøttes eller forværres helt eller delvis ved brug af IKT, f.eks. mobiltelefon og smartphone, internettet, sociale medieplatforme eller e-mail, mod en kvinde fordi hun er en kvinde, eller som påvirker kvinder uforholdsmæssigt.

Selv om det ikke er muligt at fremlægge en udtømmende typologi over de forskellige former for kønsbaseret cybervold, da fænomenet hele tiden udvikler sig, og nye former opstår, bør følgende typer nævnes og defineres:

- **cyberchikane** (herunder cybermobning, uønsket modtagelse af materiale med utilsløret seksuelt indhold, mobning)
- **cyberstalking**
- **IKT-relaterede krænkelser af privatlivets fred** (herunder at tilgå, dele og manipulere private oplysninger eller billeder, herunder intime oplysninger, uden samtykke, billedbaseret seksuelt misbrug og afsløring af billeder med seksuelt indhold uden samtykke, doxxing, identitetstyveri)
- **fjernkontrol eller -overvågning** (herunder gennem spionprogrammer på mobile enheder)
- **trusler** (herunder direkte trusler og trusler om vold, afpresning, seksuel afpresning)
- **sexistisk hadefuld tale** (herunder posting og deling af voldeligt indhold, brug af sexistiske eller kønsbestemte kommentarer og fornærmelser, udskamning af kvinder for at udtrykke deres egen holdninger og for at afvise seksuelle tilnærmelser)
- **adfærd der ansporer til selvmord eller anoreksi og psykisk skade**

- **computerskade** på filer, programmer, enheder, angreb på websites og andre digitale kommunikationskanaler
- **ulovlig adgang** til mobiler, e-mail, beskedtjenester eller konti på sociale medier
- **brud på kommunikationstilhold** nedlagt ved retslig afgørelse
- **direkte vold**

- Hvilke ofre?

Forslagets personorienterede rækkevidde bør omfatte alle ofre for kønsbaseret cybervold med særlig anerkendelse af overlappende former for diskrimination og af ofre, der deltager i det offentlige liv.

Henstilling 3 vedrørende forebyggelsesforanstaltninger

Medlemsstaterne bør gennemføre en række foranstaltninger med henblik på at forebygge kønsbaseret cybervold:

- Oplysnings- og uddannelsesprogrammer, som inddrager alle relevante aktører og interessenter med henblik på at tage hånd om de grundlæggende årsager til kønsbaseret cybervold, inden for den generelle kontekst af kønsbaseret vold, med det formål at udvirke en social og kulturel holdningsændring og fjerne kønsstereotyper og samtidig fremme ansvarlig opførsel på sociale medier og øge færdighederne omkring sikker brug af internettet.
- Forskning i kønsbaseret cybervold (årsager, forekomst, indvirkning).
- Digital uddannelse, kunnen og færdigheder, herunder i skolernes læseplaner, med henblik på at fremme en bedre forståelse af digitale teknologier, styrke brugernes stilling, forbedre digital inklusion, sikre respekten for grundlæggende rettigheder, bekæmpe eventuelle uligheder mellem kønnene i adgangen til teknologi og sikre kønsdiversitet i den teknologiske sektor, navnlig inden for udvikling af ny teknologi.
- Udvikling af samarbejde blandt medlemsstaterne med henblik på at udveksle information, ekspertise og bedste praksis, navnlig gennem Det Europæiske Kriminalpræventive Net (EUPCN).
- Støtte til civilsamfundsorganisationer, som arbejder med forebyggelse af kønsbaseret vold.
- Fremme af fokuseret uddannelse til fagfolk og andre professionelle, herunder i sociale tjenester og retshåndhævende myndigheder.
- Tværfagligt samarbejde blandt interessenter, herunder med teknologivirksomheder, udbydere af hostingtjenester og kompetente myndigheder, om bedste praksis til at håndtere kønsbaseret vold i overensstemmelse med grundlæggende rettigheder.

Henstilling 4 vedrørende beskyttelse af, støtte til og erstatning til ofre

Kommissionen og medlemsstaterne bør træffe følgende foranstaltninger, som alle bør have offeret i centrum og have en tværgående tilgang:

- Fremme af specifik uddannelse til fagfolk og professionelle, som arbejder med ofre for kønsbaseret cybervold, herunder retshåndhævende myndigheder, social- og børneforsorgspersonale, ansatte i sundhedssektoren og dommerstanden; EU-dækkende uddannelsesprogrammer kan gennemføres inden for rammerne af programmerne om

borgere, lighed, rettigheder og værdier; der bør navnlig lægges vægt på såkaldt "sekundær viktimisering" (forstærket offerfølelse pga. af bagatellisering, mistænkeliggørelse m.v.), hvordan dette kan undgås, på den kønsbaserede volds dobbelte dimension (online/offline) og på overlappende diskrimination.
- Lettelse af adgangen til information og udvikling af specifikke tjenester for ofre for cybervold (hotlines, krisecentre).
- Tiltag til at gøre det lettere for ofre at indberette hændelser og opnå beskyttelsesordrer og udvikling af søgsmålsmekanismer med passende erstatningsforanstaltninger.
- Udvikling af samarbejdsmekanismer mellem relevante aktører såsom domstole, anklagemyndigheder, ordensmagten, lokale og regionale myndigheder og civilsamfundsorganisationer.

Henstilling 5 vedrørende retsforfølgelse og kriminalisering af kønsbaseret cybervold

Baseret på den i henstilling 1 omhandlede definition bør kriminaliseringen af kønsbaseret cybervold tage hensyn til følgende kriterier:

- de former for kønsbaseret cybervold, som skal kriminaliseres af medlemsstaterne (som også bør omfatte tidligere faser af cyberkriminalitet: anstiftelse, meddelagtighed og forsøg);
- minimums- og maksimumsstraffe (fængsel og bøder);
- grænseoverskridende efterforskning og retsforfølgelse;
- skærpende omstændigheder afhængigt af de kvindelige ofres særkender (udnyttelse af deres specifikke karakteristika og sårbarheder online);
- en tværgående tilgang med offeret i centrum.

Henstilling 6 vedrørende dataindsamling og indberetning

Kommissionen og medlemsstaterne bør indsamle og offentliggøre opdelte og sammenlignelige data om kønsbaseret cybervold, navnlig om de forskellige former for en sådan vold, ikke kun på grundlag af de retshåndhævende myndigheders rapporter, men også på grundlag af kvinders erfaringer.

Kommissionen bør jævnligt forelægge Europa-Parlamentet og Rådet en rapport med vurdering af, i hvilket omfang medlemsstaterne har truffet foranstaltninger i henhold til det foreslåede direktiv.

BEGRUNDELSE

Baggrund og begrundelse for forslaget

Kønsbaseret vold, offline såvel som online, er dybt rodfæstet i strukturelle uligheder i vores samfund. Denne type vold er stadig tabubelagt og er fortsat en af de alvorligste former for overtrædelse af menneskerettighederne. Kønsbaseret vold er fortsat vidt udbredt, og den har en enorm indvirkning på ofrene, deres familier og lokalsamfund. Situationen forværres yderligere af kønsbaserede uligheder og af, at historisk betingede, ulige magtrelationer fortsat gør sig gældende. Europarådets konvention om forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (Istanbulkonventionen) anerkender, at kønsbaseret vold har denne strukturelle natur. Det er derfor ikke en enkelt faktor, men et utal af forskellige faktorer – kulturelle, juridiske, økonomiske og politiske – der bidrager til at forværre den kønsbaserede vold i vores samfund.

I vores digitale tidsalder skaber internettet og IKT med stor hast nye sociale digitale rum og ændrer den måde, enkeltpersoner mødes, kommunikerer og interagerer på. Online- og IKT-formidlede former for kønsbaseret vold er blevet stadig mere almindelige, navnlig med den allestedsnærværende brug af sociale medier og andre tekniske applikationer. Cybervold mod kvinder er en form for kønsbaseret vold. Cybervold omfatter cyberchikane, cyberstalking, misbrug af billeder uden samtykke, sexistisk hadefuld tale m.v.

Kønsbaseret cybervold er imidlertid ikke en ny form for vold, men indgår i spektret af kønsbaseret vold offline. Den har en dybtgående indvirkning på enkeltpersoners grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder, deres værdighed og deres liv på alle niveauer, herunder deres fysiske, følelsesmæssige og mentale sundhed og trivsel samt deres sociale, økonomiske og faglige udvikling. Ofre oplever højere niveauer af angst, stress, depression, traumer, panikanfald, tab af selvværd samt en følelse af magtesløshed i deres reaktion på overgrebene. Nogle grupper af kvinder, herunder aktivister og menneskerettighedsforkæmpere, kvinder inden for politik, journalister, bloggere, kvinder der tilhører etniske mindretal, lesbiske, biseksuelle og transkønnede og kvinder med handicap er i særlig grad mål for IKT-faciliteret vold. Det er afgørende med en tværgående tilgang for at forstå de forskellige former for diskrimination, som berører ofre for kønsbaseret cybervold. Virkeligheden viser også, at kvinders stemmer og deltagelse som aktive digitale borgere ofte bliver censureret af kønsbaseret cybervold, og denne afdæmpende effekt smitter ofte af på virkeligheden.

Europa-Parlamentet har i flere beslutninger anerkendt vigtigheden af at sætte en stopper for kønsbaseret vold og vold mod kvinder og har opfordret til juridisk og politisk handling for at imødegå fænomenet. Følgende initiativer fra Europa-Parlamentet afspejler denne bekymring:

- Det fremhævede i sin beslutning af 12. september 2017 om forslag til Rådets afgørelse om Den Europæiske Unions indgåelse af Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet, at der skal træffes foranstaltninger til at imødegå det fremspirende fænomen med kønsbetinget vold på internettet, herunder mobning, chikane og intimidering, navnlig af unge kvinder og piger og LGBTI-personer.
- I sin beslutning af 3. oktober 2017 om bekæmpelse af IT-kriminalitet fremhævede Europa-Parlamentet behovet for fælles harmoniserede juridiske definitioner af

cyberkriminalitet, herunder seksuelle overgreb og udnyttelse af børn på internettet, IT-chikane og IT-angreb.

- I sin beslutning af 26. oktober 2017 om bekæmpelse af seksuel chikane og seksuelle overgreb i EU mindede Europa-Parlamentet om, at der er behov for nøgleaktioner mod nye former for vold, f.eks. i cyberspace, og fremhævede, at chikane af kvinder på internettet navnlig på sociale medier ansporer til andre former for vold mod kvinder og piger.
- I sin beslutning af 17. april 2018 om styrkelse af kvinders og pigers position inden for den digitale sektor mindede Europa-Parlamentet om, at digitale kommunikationsformer bidrager til stigningen i hadefuld tale og trusler mod kvinder, og at de forskellige digitale former for vold mod kvinder stadig ikke er anerkendt i lovgivningen. Parlamentet opfordrede derfor til en øget koordinering mellem EU og medlemsstaterne med henblik på at bekæmpe grænseoverskridende teknologi-faciliteret kriminalitet, f.eks. menneskehandel, cyberchikane og cyberstalking, og det opfordrede medlemsstaterne til at medtage nye former for cybervold i deres straffelove.
- Den 26. april 2018 vedtog FEMM-udvalget et udkast til betænkning med forslag om foranstaltninger til bekæmpelse af mobning og seksuel chikane, også online.
- Beslutning af 28. november 2019 om EU's tiltrædelse af Istanbulkonventionen og andre foranstaltninger til bekæmpelse af kønsbaseret vold.
- I sin beslutning af 21. januar 2021 om EU's strategi for ligestilling mellem kønnene glædede Europa-Parlamentet sig over de foreslåede specifikke foranstaltninger til bekæmpelse af cybervold, som i uforholdsmæssig grad rammer kvinder og piger (herunder chikane på internettet, cybermobning og sexistisk hadefuld tale), navnlig aktivister, kvindelige politikere og andre offentlige personer, der er synlige i den offentlige debat. Det opfordrede også indtrængende medlemsstaterne og EU til at vedtage yderligere foranstaltninger, herunder bindende retslige foranstaltninger, til bekæmpelse af disse former for vold inden for rammerne af et direktiv om forebyggelse og bekæmpelse af alle former for vold mod kvinder, og til at støtte medlemsstaterne i sammen med informations- og kommunikationssektoren at udvikle uddannelsesværktøjer for alle de involverede instanser, lige fra forebyggelse og beskyttelse til retsforfølgelse såsom politi og retsvæsen, samtidig med at de grundlæggende rettigheder også beskyttes på internettet.
- Beslutning af 21. januar 2021 om udligning af den kønsbestemte digitale kløft: Kvinders deltagelse i den digitale økonomi.
- I sin beslutning af 11. februar 2021 om fremtidige udfordringer for kvinders rettigheder i Europa: mere end 25 år efter Beijingerklæringen og Beijinghandlingsprogrammet opfordrede Europa-Parlamentet medlemsstaterne og Kommissionen til at vedtage specifikke foranstaltninger til udryddelse af cybervold, herunder onlinechikane, cybermobning og kvindefjendsk hadefuld tale.

Retsgrundlag

Retsgrundlaget for dette lovgivningsmæssige initiativ er artikel 83, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF). Termen "edb-kriminalitet" i artikel 83, stk. 1 i

TEUF kan også omfatte kriminalitet begået mod eller ved anvendelse af elektroniske kommunikationsnetværk eller informationssystemer. Siden Lissabontraktaten er der sket en udvikling i den relevante terminologi, og termerne "cyberkriminalitet" og "edb-kriminalitet" bruges nu i flæng. Grove former for online kønsbaseret vold med en grænseoverskridende dimension kan være omfattet af anvendelsesområdet for "edb-kriminalitet" i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 83, stk. 1, i TEUF.
For de dele af forslaget, som sigter mod at fremme og støtte medlemsstaternes handling inden for forebyggelse af kriminalitet og foranstaltninger til at beskytte, støtte og sikre erstatning til ofrene, kan artikel 84 i TEUF også være relevant. Hvis de planlagte forebyggende foranstaltninger bliver anset for understøttende for kriminaliseringen af cybervold, vil det dog ikke være nødvendigt at tilføje et specifikt retsgrundlag.

Begrundelse for de foreslåede henstillinger

Henstillingerne i bilaget til beslutningen indeholder følgende elementer: Målsætningen med direktivet; anvendelsesområde og definitioner; de forebyggende foranstaltninger; beskyttelse og støtte samt erstatning til ofrene; retsforfølgning og kriminalisering af kønsbaseret cybervold og dataindsamling og rapportering.
Direktivets mål er at indføre mindsteregler for definitionen af forbrydelsen kønsbaseret cybervold og hermed forbundne sanktioner, at indføre foranstaltninger til at fremme og støtte medlemsstaternes tiltag inden for forebyggelse af denne forbrydelse samt foranstaltninger til at beskytte, støtte og sikre erstatning til ofrene. Medordførerne på dette initiativ er af den opfattelse, at EU mangler lovrammer til at bekæmpe kønsbaseret vold, herunder særligt kønsbaseret cybervold, og til at beskytte og støtte ofrene.
Som anført i beslutningen, findes der flere definitioner af kønsbaseret cybervold, men ikke en internationalt vedtaget juridisk definition. Dette er grunden til, at henstillingen om anvendelsesområde og definitioner lader det være op til Kommissionen at foreslå en specifik definition, som kan dække enhver form for kønsbaseret vold, som begås, understøttes eller forværres delvis eller helt ved brug af IKT, mod en kvinde, fordi hun er en kvinde, eller som påvirker kvinder uforholdsmæssigt. Et sådant forslag er baseret på den definition, som FN's særlige rapportør om vold mod kvinder anvendte i sin rapport fra 2018 om onlinevold.
De foreslåede forebyggende foranstaltninger er knyttet til de grundlæggende årsager til kønsbaseret vold, inklusive cybervold. De fokuserer derfor særligt på uddannelse, oplysning, fjernelse af kønsstereotyper og fremme af forskning. Foranstaltningerne kræver også tværfagligt samarbejde med interessenter, herunder med leverandører af hostingtjenester, og samarbejde med tech-virksomheder om bedste praksis til at håndtere kønsbaseret cybervold i overensstemmelse med grundlæggende rettigheder.
For at beskytte og støtte ofre for kønsbaseret cybervold anfører forslaget først de kategorier af ofre, der bør tages hensyn til. Hensigten er at være så omfattende som muligt under hensyntagen til overlappende kategorier og ofrenes specifikke behov. Dernæst omfatter forslaget flere tiltag til beskyttelses- og støtteforanstaltninger for ofre. Der lægges særlig vægt på behovet for at forbedre og lette indberetning og undgå sekundær viktimisering. Uddannelse af aktører inden for retsvæsenet og professionelle, som kommer i kontakt med ofre, er afgørende for at nå dette mål.
Sideløbende med disse tiltag er der specifikke støttetjenester, som bør implementeres eller udvides til også at omfatte ofre for kønsbaseret cybervold (hotlines, krisecentre).
Et andet element i det lovgivningsmæssige initiativ er knyttet til straffeloven og retsforfølgelse af kønsbaseret cybervold. EU skal være i stand til at indføre minimumsregler for at sikre retsforfølgelsen af kønsbaseret cybervold. Henstillingen i bilaget specificerer ikke alle de mulige lovovertrædelser og skærpende omstændigheder, eftersom den hastige

udvikling inden for de digitale teknologier kan skabe nye former for cybervold. Den giver Kommissionen et sæt kriterier til at definere disse lovovertrædelser.
Medordførerne mener ikke desto mindre, at følgende former for adfærd bør tages i betragtning til listen over lovovertrædelser i forbindelse med kønsbaseret cybervold:

- **cyberchikane** (herunder cybermobning, uønsket modtagelse af materiale med utilsløret seksuelt indhold, mobning)
- **cyberstalking**
- **IKT-relaterede krænkelser af privatlivets fred** (herunder at tilgå, dele og manipulere private oplysninger eller billeder, herunder intime oplysninger uden samtykke, billedbaseret seksuelt misbrug og afsløring af billeder med seksuelt indhold uden samtykke, doxxing, identitetstyveri)
- **fjernkontrol eller -overvågning** (herunder gennem spionprogrammer på mobile enheder)
- **trusler** (herunder direkte trusler og trusler om vold, afpresning, seksuel afpresning)
- **sexistisk hadefuld tale** (herunder posting og deling af voldeligt indhold, brug af sexistiske eller kønsbestemte kommentarer og fornærmelser, udskamning af kvinder for at udtrykke deres egne holdninger og for at afvise seksuelle tilnærmelser)
- fremkaldelse af **selvmord** eller anoreksi og psykisk skadelig adfærd
- **computerskade** på filer, programmer, enheder, angreb på websites og andre digitale kommunikationskanaler
- **ulovlig adgang** til mobiler, e-mail, beskedtjenester eller konti på sociale medier
- **brud på kommunikationstilhold** nedlagt ved retslig afgørelse
- **direkte vold**

Endelig understreger initiativet nødvendigheden af at have en klar strategi for indsamling af opdelte og sammenlignelige data og rapportering fra de berørte myndigheder. Hvis EU ønsker velfungerende rammer for bekæmpelsen af kønsbaseret vold, herunder cybervold, eller vold mod kvinder generelt, skal Unionen være i stand til at indsamle og offentliggøre data om de forskellige former for kønsbaseret cybervold. Kommissionen bør i tilgift til data indsendt af medlemsstaterne med jævne mellemrum også forelægge en rapport for Europa-Parlamentet og Rådet om gennemførelsen af direktivet, herunder eventuelle foranstaltninger/ændringer til forbedring heraf.

Konklusion

Kønsbaseret vold, herunder cybervold, bliver fortsat forstærket af forskellige samfundsmæssige problematikker, som det for nylig sås under krisen affødt af coronapandemien, og der mangler politisk vilje til at prioritere spørgsmålet. At opnå ligestilling mellem kønnene indebærer en udryddelse af alle former for kønsbaseret vold og at fjerne barrierer, som forhindrer kvinder i at realisere deres rettigheder fuldt ud. Der findes en bred vifte af metoder til at håndtere kønsbaseret cybervold i medlemsstaterne. Foruden den manglende harmoniserede definition og fælles tilgang er der andre problemer og udfordringer, herunder: underrapportering, begrænset bevidsthed i offentligheden og hos de

retshåndhævende myndigheder, utilstrækkelig støtte til ofrene, samt begrænset forskning i og viden om fænomenet. For at sætte skub i indsatsen for at komme kønsbaseret vold til livs, offline såvel som online, må vi derfor være villige til at undersøge de underliggende årsager til kønsbaseret vold, de systemer der har virket fremmende for den og de faktorer, der forværrer den. De grundlæggende årsager til alle former for kønsbaseret vold er de samme, og det er grunden til, at vi behøver love og politikker, som adresserer dem ud fra en helhedsbetragtning. Istanbulkonventionen er den hidtil mest omfattende internationale traktat, som udgør en retlig ramme for at beskytte kvinder og piger mod alle former for vold og forebygge, retsforfølge og udrydde vold mod dem. Ratificeringen af konventionen er stadig blokeret i Rådet, men EU bør ikke vente, for hver dag, man venter, bringer nye ofre for kønsbaseret vold. Det foreslåede lovgivningsmæssige initiativ sigter mod at træde op mod dette fænomen. Det anvender en helhedsorienteret tilgang for at kriminalisere visse former for adfærd, men også for at støtte og beskytte ofrene for denne adfærd.